

Dorința Președintelui de a decora paramilitarii transnistreni și pacificatori ruși știrbește și subminează suveranitatea și inviolabilitatea Republicii Moldova

Președintele Republicii Moldova Igor Dodon anunța, la 22 iulie 2017, că este gata de a "conferi distincții de stat militarilor moldoveni, transnistreni dacă vor dori, și pacificatorilor ruși cu ocazia a 25 de ani de la crearea operațiunii de menținere a păcii". Igor Dodon își argumenta această intenție prin faptul că, aceasta ar fi o dovadă de apreciere la cel mai înalt nivel a acestei misiuni de pacificare.[\[1\]](#)

Câteva zile mai târziu, la 26 iulie 2017, Președintele a semnat și a făcut public decretul său cu privire la decorarea unor reprezentanți ai Republicii Moldova și ai Misiunii OSCE în Moldova. Totodată, acesta menționează într-o postare de pe rețele de socializare că, au fost înaintate propuneri și cu privire la decorarea unor participanți la operațiunea de menținere a păcii din partea Federației Ruse și Ucrainei, doar că distincțiile pot fi acceptate doar „cu acordul țărilor, reprezentanții cărora sunt”.[\[2\]](#)

Nu există teme legal pentru a satisface dorința Președintelui

Intenția Președintelui Igor Dodon de a decora paramilitarii

transnistreni și pacificatorilor ruși, nu poate fi fundamentată juridic, gestul său fiind tratat de o bună parte a populației drept o provocare la adresa victimelor războiului din 1992 și o sfidare a normelor juridice în vigoare.

Totodată, menționăm că, acțiunea de a conferi decorații unor reprezentanți ai forțelor militare străine și ai unor structurilor paramilitare ilegale, săvârșită de un cetățean al Republicii Moldova, în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale a Republicii Moldova, dar în schimb în interesul altui stat, care își menține forțele de ocupare pe teritoriul Republicii Moldova, urmează a fi calificate drept ilegale.

Mesajul președintelui Dodon, în care spune că ar decora militarii transnistreni "dacă ar dori", scoate la suprafață faptul că, oferirea decorațiilor este mai degrabă o sugestie dată de Președinte, în care ar recunoaște statutul unor forțe paramilitare ilegale, așa cum sunt cele transnistrene. Aceste acțiuni se încadrează în prevederile art. 282 din Codul Penal, unde se menționează că "organizarea, conducerea unei formațiuni paramilitare neprevăzute de legislația Republicii Moldova, precum și participarea la o astfel de formațiune, reprezintă o infracțiune".[\[3\]](#) Procuratura are pe rol câteva cauze penale privind activitatea unor detașamente militare ilegale pe teritoriul Republicii Moldova, însă nu există nicio sentință.

Totodată, legea 1123, din 30.07.1992, privind distincțiile de stat ale RM prevede că, distincțiile de stat ale Republicii Moldova sunt ordinele, medaliile, inclusiv jubiliare, titlurile onorifice, care se conferă în semn de recunoștință și apreciere a meritelor persoanelor fizice și juridice ce s-au evidențiat în timp de pace sau în perioada operațiunilor militare. Iar în art. 34 al legii spune că "retragerea distincțiilor de stat se va efectua în cazul în care persoana decorată a săvârșit fapte ce contravin prevederilor Constituției RM".

Astfel, potrivit normelor legale vizate mai-sus, inclusiv art. 282 al Codului Penal, distincții de stat nu pot fi oferite militarilor transnistreni, aceștia făcând parte din structurile paramilitare ilegale potrivit Codului Penal RM, [4] și fiind o incompatibilitate prevăzută explicit de art. 34 al legii privind distincțiile de stat.

Oferirea distincțiilor de stat este cea mai înaltă formă de manifestare a aprecierii de către un stat. Promo-LEX vine să amintească despre unele "merite" ale forțelor "pacifatoare" atât de apreciate de Igor Dodon, care este gata să le decoreze. Nenumăratele cazuri de încălcare gravă a drepturilor omului, dar și multiplele incidente din ultimii ani, au demonstrat faptul că, anume contingentul rus al acestei misiuni de pacificare, joacă un rol de consolidare, de fapt, a regimului *de facto* de la Tiraspol. În diferite zone ale regiunii transnistrene, aflate sub controlul direct al pacificatorilor ruși, forțele paramilitare create de Tiraspol, și-au permis mai multe abuzuri, demonstrând părtinirea acestora:

- La 6 februarie 2001, delegația moldovenească din Comisia Unificată de Control a adresat șefilor delegației ruse și transnistrene o scrisoare, în care protesta împotriva parțialității comandanților forțelor de menținere a păcii. Aceștia erau acuzați că au permis introducerea de echipamente militare și muniții în zona de securitate și crearea unităților paramilitare armate transnistrene. Delegația moldovenească sublinia în încheiere că, o asemenea atitudine din partea forțelor rusești de menținere a păcii reprezintă o încurajare pentru transnistreni (*§ 100 cauza Ilașcu*). [5]
- Discuțiile intense despre necesitate reformării misiunii de pacificare din regiunea transnistreană au început după cazul lui Vadim Pisari, tânărul ucis în 2012 de un militar al trupelor ruse de menținere a păcii, Rusia fiind condamnată la CEDO pentru acest caz (*Pisari v.*

Moldova și Rusia, cererea nr.42139/12).[\[6\]](#) În concluziile sale, Curtea europeană constată că, a avut loc o încălcare a dreptului la viață prevăzut de art. 2 al Convenției, admisă de către militarul din contingentul rus al trupelor de menținere a păcii. Totodată, CEDO stabilește că, a existat un refuz total de colaborare a organelor de drept ale Rusiei cu cele ale Republicii Moldova în investigarea eficientă a cazului Vadim Pisari.

- La 1 martie 2013, **reprezentanții structurilor de forță de la Tiraspol, traversând postul unilateral de pacificatori nr.10 (aflat în acel moment sub controlul militarilor ruși),[\[7\]](#) au intrat în orașul Bender, unde au efectuat percheziții cu aplicarea forței asupra mai multor persoane aflate la o întreprindere din acest oraș.[\[8\]](#)**
- Pacificatorii ruși nu au avut nicio acțiune atunci când li s-a interzis proprietarilor de terenuri din Cocieri, Coșnița sau Doroțcaia accesul la terenurile aflate în zona de control a acestora.
- În 2016, armata rusă publică anunțuri în presa din regiunea transnistreană pentru recrutarea prin contract a militarilor în cadrul forțelor de menținere a păcii, ignorând protestele diplomatice din partea Chișinăului ca urmare a unei campanii de recrutare desfășurată în regiunea transnistreană în cursul verii. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene de la Chișinău s-a autosesizat și a cerut Ambasadei FR să pună capăt acestor demersuri.[\[9\]](#)
- Ultimul incident este cazul militarului forțelor de menținere a păcii din partea Federației Ruse, care s-a împușcat mortal cu arma din dotare.[\[10\]](#) Acest caz este o dovadă clară că pacificatorii ruși nu sunt pregătiți psihologic pentru o astfel de misiune importantă, și prezintă un risc sporit pentru securitatea populației din regiune.

Șirul acestor "merite" ar putea fi continuat,[\[11\]](#) iar potrivit unor experți, marea problemă a misiunii de pacificare de pe Nistru e că: *"ea s-a transformat dintr-o misiune de menținere a păcii în una de state-building (construcție a statului), care ajută regimul de facto din regiunea transnistreană să-și construiască „republica”"*.[\[12\]](#)

Gestul Președintelui continuă acțiunile de dezbinare a societății

Guvernul Republicii Moldova, în Regulamentul cu privire la activitatea delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, aprobat la 3 octombrie 2011, reiterează rolul delegației moldovenești în cadrul CUC, care un organ cu scopul asigurării controlului asupra respectării regimului de încetare a focului, realizării înțelegerilor privind retragerea forțelor armate și a altor formațiuni, a tehnicii militare și armamentului, monitorizării continue a situației în zona de securitate, precum și al contribuției la reglementarea pașnică a conflictului și prin mijloace politice. Totodată, Comisiei Unificate de Control, formată din reprezentanții celor 3 părți, i se subordonează contingente militare create pe bază de voluntariat și reprezentând părțile angajate.

Pe parcursul acestor 25 de ani, **acest format de pacificare nu și-a întărit rolul de organ stabilizator și a dezamăgit în asigurarea condițiilor pentru rezolvarea problemelor create artificial la începutul anilor `90**. Astfel, teritoriul regiunii a rămas în administrarea unui regim opresiv și ilegal, fără a se căuta un mecanism care ar crea condiții pentru monitorizarea, garantarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în acest teritoriu.

Prin repetarea de către Președintele Igor Dodon a intenției sale de decorare a militarilor ruși și paramilitarilor transnistreni, există riscul aparițiilor unor tensiuni

periculoase. **Un astfel de gest ar însemna o continuare a acțiunilor de dezbinare a societății și desconsiderare a Constituției**, care, în art. 77, plasează Președintele în rolul de garant al suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

În art. 6 al Constituției, se spune că puterea legislativă, executivă și judecătorească în Republica Moldova trebuie să colaboreze în exercitarea prerogativelor ce le revin. În ultimul timp, însă, **putem constata o disonanță clară, demonstrativă și evidentă între declarațiile și acțiunile Președintelui și politicile Guvernului și Parlamentului, în special pe subiectele ce țin de problema conflictului transnistrean**. Astfel, în timp ce Guvernul, dar și Parlamentul, insistă pe retragerea trupelor ruse din regiunea transnistreană și schimbarea formatului misiunii de pacificare, pornind de la faptul ca Republica Moldova este un stat suveran si independent, unitar si indivizibil, [\[13\]](#) Președinția pledează pentru decorarea cu distincții de stat a militarilor ruși, dar și a celor transnistreni, ultimii, fiind de fapt, parte a structurilor paramilitare, ilegale potrivit Codului Penal moldovenesc. [\[14\]](#)

Nu putem ignora nici faptul că Federația Rusa refuză să-și respecte angajamentele internaționale (Summit OSCE, Istanbul 1999) de a retrage trupele sale (Armata a 14-ea) de pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, recente declarații și amenințări, [\[15\]](#) dar și cele făcute anterior [\[16\]](#) la adresa Republicii Moldova ale unui demnitar de rang înalt al Federației Ruse (Dmitrii Rogozin) sunt gesturi inacceptabile într-o relație bazată pe respectul reciproc între 2 state suverane și independente, care au semnat un tratat de prietenie. [\[17\]](#)

Președintele Igor Dodon ar urma să cunoască faptul că, retragerea armatei străine și a munițiilor de pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent de simpatiile sale personale și de partid, nu este doar un angajament internațional, asumat de

Federația Rusă prin Acordul din 1992 și a Rezoluției Adunării Parlamentare OSCE la Istanbul din 1999, ci și **o obligație a Federației Ruse potrivit dreptului internațional**[\[18\]](#) și a **prevederilor Constituției moldovenești**, care stipulează că, orice stat străin este obligat să-și retragă trupele militare la simpla cerere a Republicii Moldova fără a putea invoca probleme de ordin organizatoric sau de orice alt fel.[\[19\]](#)

Este important de precizat că, și Curtea Constituțională a RM a pronunțat recent o hotărâre cu privire la neutralitatea R. Moldova, prin care a reiterat că „dislocarea pe teritoriul Republicii Moldova a oricăror trupe sau a baze militare, *conduse și controlate de către state străine*, este neconstituțională”.[\[20\]](#)

Insistența Președintelui de a susține aspirațiile Federației Ruse în regiunea transnistreană ar duce la o nouă condamnare la CtEDO

Este bine cunoscut că, prin prezența militară a Federației Ruse, susținerea economică și politică a administrației de la Tiraspol, Federația Rusă dorește să mențină în continuare o influență puternică asupra Republicii Moldova.[\[21\]](#) Din aceste considerente, **devine ambiguă insistența Președintelui Republicii Moldova de a susține prin acțiunile sale această aspirație a Federației Ruse**, or astfel vor fi încălcate **obligațiile pozitive ale Republicii Moldova cu privire la protecția și garantarea drepturilor omului pe întreg teritoriu său**, care va duce la o posibilă condamnare a Guvernului Republicii Moldova la CtEDO. În acest context, amintim că pe rolul Curții Europene stau în așteptare zeci de cauze împotriva Federației Ruse și a Republicii Moldova privind violările admise constant în regiunea transnistreană. **Nu ne rămâne decât să constatăm că, astfel de acțiuni și declarații ale Președintelui ar putea demonstra în mod direct că, Republica Moldova, în calitate de stat pârât la CtEDO, nu-și îndeplinește obligațiunile pozitive privind protecția**

drepturilor persoanelor aflate pe teritoriul regiunii transnistrene.

Aducem aminte Președintelui Igor Dodon că, la conferința de presă din 31 iulie 2001, Vladimir Voronin, Președintele de atunci al Republicii Moldova, declara: „Dl. Ilașcu este cel care îi ține pe camarazii săi în detenție la Tiraspol”. El a menționat că i-a propus dlui Ilașcu să-și retragă cererea depusă la Curte împotriva Federației Ruse și Republicii Moldova, în schimbul eliberării celorlalți reclamanți până la 19 iunie 2001, însă Ilașcu a refuzat această propunere. În contextul afirmației lui Vladimir Voronin, CtEDO a apreciat că asemenea declarații, ce aparțin celei mai înalte autorități a unui stat contractant, care sugera îmbunătățirea situației reclamanților în dependență de faptul dacă cererea depusă la Curte împotriva unui sau altui stat contractant va fi retrasă, reprezintă exercitarea unei presiuni directe, cu scopul de a împiedica exercitarea dreptului la depunerea unei cereri individuale la Curte. În consecință, declarațiile lui Vladimir Voronin au constituit o ingerință în dreptul reclamanților de a sesiza Curtea cu o cerere individuală contrară articolului 34 din Convenție.

Importanța unui proces de reconciliere este fundamentul soluționării pașnice a unui conflict. Cu toate acestea, **înainte de a lua o decizie de apreciere a rolului contingentelor de pacificare ruse și a forțelor transnistrene în menținerea păcii, ar trebui mai întâi a fi desfășurate discuții publice. Decizia de decorare a anumitor persoane trebuie luată nu pe seama unor idei politice și valori proprii de partid, ci în temeiul principiului meritocrației și legalității.**

În contextul dat, **amintim Președintelui Igor Dodon că, ideile enunțate anterior privind decorarea militarilor ruși și transnistreni, dar și susținerea vădită a politicii unui stat străin, care își menține ilegal forțele de ocupare pe teritoriul Moldovei, sunt acțiuni îndreptate împotriva**

suveranității și inviolabilității teritoriale ale Republicii Moldova. Acestea fiind contrare jurământului depus la investirea sa în calitate de Președinte al Republicii Moldova:

”Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei”.

Asociația Promo-LEX

---

[1] <http://www.vesti.ru/videos/show/vid/723989/>

[2] <https://www.europalibera.org/a/28641430.html>

[3] Articolul 282 Codul Penal al RM.

[4]

<https://promolex.md/9864-promo-lex-tiraspolul-vrea-o-armata-ma-i-atractiva/>

5 ”Ofițer de securitate, despre conflictul fără sfârșit din regiunea transnistreană: „Exponenții Tiraspolului sunt susținuți tacit de omologii din Federația Rusă“”: http://adevarul.ro/locale/bacau/ofiter-securitate-despre-conflictul-sfarsit-granita-republicii-moldova-exponentii-tiraspolului-sustinuti-tacit-omologii-federatia-rusa-1_595b6c585ab6550cb8c89b4e/index.html

6 CEDO a condamnat Rusia în cazul uciderii tânărului Vadim Pisari pe podul de la Vadul lui Vodă

<https://www.europalibera.org/a/26970084.html>

7 Delegația moldovenească a insistat asupra includerii pe agenda ședinței a subiectului prioritar pentru menținerea stabilității în Zona de securitate, precum: transformarea postului de pacificatori al Federației Ruse nr.10 de pe podul peste r. Nistru în unul trilateral, după cum este prevăzut în deciziile anterioare a CUC.

8

<http://www.timpul.md/articol/transnistrenii-i-ruii-continua-sa-ignore-comisia-unificata-de-control-42010.html>

9

<http://www.digi24.ro/stiri/externe/armata-rusa-cauta-recruti-in-transnistria-591760>

10 http://www.prime.md/ro/caz-tragic-in-stanga-nistrului-un-militar-al-fortelor-de-mentinere-a-pacii-s-a-sinucis_57864.html

11 Problematika transnistreană: evoluțiile situației în domeniul securității/Ion Leahu/
http://www.viitorul.org/files/library/2.%20Pericol%20in%20ZS_I_Leahu_pentru%20site.pdf

[12] <https://www.europalibera.org/a/27847920.html>

[13]

<http://www.moldova.org/parlamentul-de-la-chisinau-cere-retrage-rea-trupelor-ruse-de-pe-teritoriul-republicii-moldova/>

[14]

<https://promolex.md/9864-promo-lex-tiraspolul-vrea-o-armata-mai-atractiva/>

[15] http://stiri.tvr.ro/vicepremierul-rus-dmitrii-rogozin-daca-moldova-face-un-pas-spre-romania-regiunea-transnistria-se-va-desparti-la-acest-viraj-abrupt_76247.html#view ;
<http://www.timpul.md/articol/incotro-rogozin-amenina-r-moldova-cu-razboi-dupa-declaraia-votata-de-parlament-113132.html> ;

<http://www.euractiv.ro/extern/rogozin-ameninta-cu-sanctiuni-im-potriva-persoanelor-care-nu-i-au-lasat-avionul-sa-ajunga-la-chisinau-8361> ;

[16]<http://inprofunzime.protv.md/stiri/politic/dmitri-rogozin-ameninta-fotoliul-presedintelui-moldova-gaz-ce.html> ;
<https://www.bzi.ro/rogozin-ameninta-din-nou-r-moldova-acordul-cu-ue-incalca-drepturile-oamenilor-din-transnistria-443311> ;
<http://diez.md/2013/09/02/rogozin-ameninta-moldova-nu-uitati-c-a-vine-iarna-sper-ca-nu-veti-ingheta/> ;

[17] La data de 19 noiembrie 2001 a fost semnat Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Moldova și Federația Rusă, fiind bazat pe principiile și normele general recunoscute de drept internațional. La 22.11.2011, părțile au prelungit valabilitatea Tratatului de prietenie pentru următorii zece ani. Părțile și-au asumat să realizeze în continuare prevederile Tratatului și să depună eforturi în vederea dezvoltării relațiilor de colaborare și parteneriat strategic, bazându-se pe principiile egalității și încrederii, respectării statutului de neutralitate al Republicii Moldova, susținerii reciproce a ambelor state întru asigurarea prosperității comune și consolidării prieteniei.
<http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/489692/> ;
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311859>

[18] Studiul privind "statutul forțelor pacificatoare în dreptul internațional: cazul Republicii Moldova", realizat în cadrul proiectului "Consolidarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova", implementat de Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED).

[19] Termenul de retragere a armatei străine și a munițiilor a fost stabilit pentru 31 decembrie 2002 la summit-ul OSCE de la Istanbul din 1999. Declarația de Independență a Republicii Moldova adoptată de Parlamentul Republicii Moldova în data de

27 august 1991, cere în mod expres încetarea stării ilegale de ocupație și retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul Republicii Moldova.

[20] Hotărârea Curții Constituționale a RM nr.14 din 02.05.2017 privind interpretarea articolului 11 al Constituției RM.

[21] Potrivit constatărilor Curții în cauzele *Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei* nr. [48787/99](#), *Catan și alții v. Republicii Moldova și Rusia* nr. [43370/04](#), [8252/05](#) și [18454/06](#), mai recent cauza *Mozer v. Moldova și Rusia* cererea nr. 11138/10, *Eriomenco v. Moldova și Rusia* cererea nr. 42224/11, Federația Rusă continuă să dețină un control efectiv asupra teritoriului regiunii transnistrene a RM deoarece continuă să ofere suport militar, politic și economic regimului de la Tiraspol astfel permițându-i să supraviețuiască prin propria consolidare.